

ΕΤΗΣΙΑ
ΕΚΘΕΣΗ ΔΡΑΣΕΩΝ
ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ
ΚΥΠΑΡΙΣΣΙΑΚΟΥ
ΚΟΛΠΟΥ

————— **2024** —————

Αθήνα, Νοέμβριος 2024

ΑΡΧΕΛΩΝ, Σύλλογος για την
Προστασία της Θαλάσσιας Χελώνας

Copyright © 2024 από ΑΡΧΕΛΩΝ

Κανένα μέρος της παρούσας έκθεσης δεν μπορεί να αναπαραχθεί σε οποιαδήποτε μορφή ή με οποιοδήποτε μέσο χωρίς τη γραπτή άδεια του ΑΡΧΕΛΩΝ.

*****

ΑΡΧΕΛΩΝ, Σύλλογος για την Προστασία της Θαλάσσιας Χελώνας
Σόλωνος 113
ΑΘΗΝΑ
ΤΚ 10678
Ελλάδα

Τηλ: 210 5231342
e-mail: info@archelon.gr
URL: www.archelon.gr

1

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Η παραλία ωτοκίας της θαλάσσιας χελώνας Καρέττα (*Caretta caretta*) στον Κυπαρισσιακό Κόλπο αποτελεί τμήμα των περιοχών του Ευρωπαϊκού δικτύου Natura 2000 GR2550005 «Θίνες Κυπαρισσίας: Νεοχώρι – Κυπαρισσία» και GR2330005 «Θίνες και Παραλιακό Δάσος Ζαχάρως, Λίμνη Καϊάφα, Στροφυλιά, Κακόβατος». Το τμήμα της παραλίας που προσδιορίζεται από τους ποταμούς Αρκαδικό προς το νότο, έως τη Νέδα προς το βορρά, αποτελεί τον πυρήνα ωτοκίας, έχει μήκος 9,5 χιλιομέτρων και είναι ολόκληρο ενταγμένο στο GR2550005.

Ολόκληρος ο Κυπαρισσιακός Κόλπος χαρακτηρίστηκε Περιοχή Προστασίας της Φύσης με Προεδρικό Διάταγμα (ΠΔ) που εκδόθηκε τον Οκτώβριο του 2018 (ΦΕΚ Δ 391/03-10-2018, Δ 414/12-10-2018) και περιλαμβάνει τις ανωτέρω περιοχές Natura 2000 (GR2550005, GR2330005) και την περιοχή GR 2330008 «Θαλάσσια περιοχή Κυπαρισσιακού Κόλπου: Ακρωτήριο Κατάκολο – Κυπαρισσία». Η Μονάδα Διαχείρισης (ΜΔ) που είναι αρμόδια για την προστασία και διαχείριση του βιοτόπου των θαλασσίων χελωνών είναι η ΜΔ Εθνικού Πάρκου Υγροτόπων Κοτυχίου, Στροφυλιάς και Προστατευόμενων Περιοχών Δυτικής Πελοποννήσου. Η ΜΔ, που είναι οργανικό τμήμα του Οργανισμού Φυσικού Περιβάλλοντος και Κλιματικής Αλλαγής (Ο.ΦΥ.ΠΕ.Κ.Α.), δεν έχει ενεργοποιηθεί ακόμη στη φύλαξη του βιοτόπου της θαλάσσιας χελώνας, ενώ οι δράσεις διαχείρισης είναι πολύ περιορισμένες.

2 ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ

Η συστηματική καταγραφή φωλιών στον Κυπαρισσιακό Κόλπο ξεκίνησε το 1984, και από το 1992, σχεδόν όλες οι φωλιές εντός του πυρήνα ωτοκίας προστατεύονται από τον ΑΡΧΕΛΩΝ με αναγνωρισμένα πρωτόκολλα κατά της θήρευσης, του πλημμυρισμού από τη θάλασσα και του αποπροσανατολισμού των νεοσσών. Αποτέλεσμα της μαζικής προστασίας φωλιών, θεωρείται η παρατηρούμενη, από το 2006 περίπου, σταδιακή αύξηση του αριθμού φωλιών, που τα τελευταία χρόνια έχει καταστήσει τον Κυπαρισσιακό Κόλπο την περιοχή ωτοκίας με το μεγαλύτερο αναπαραγωγικό πληθυσμό της Καρέττα στη Μεσόγειο. Ο ΑΡΧΕΛΩΝ το 2024 τοποθέτησε δορυφορικούς πομπούς σε 5 ακόμη χελώνες (3 θηλυκές και 2 αρσενικές). Οι πομποί αυτοί συμπληρώνουν προηγούμενη έρευνα, κατά την οποία τοποθετήθηκαν 29 πομποί για τη διερεύνηση των περιοχών τροφοληψίας που χρησιμοποιεί ο πληθυσμός του Κυπαρισσιακού. Ένα άλλο σημαντικό αποτέλεσμα της έρευνας υπήρξε η διαπίστωση ότι η συχνότητα φωλεοποίησης (φωλιές/χελώνα/έτος) είναι υψηλότερη από την μέχρι πρότινος ισχύουσα, πράγμα που αναθεωρεί προηγούμενα δεδομένα για το μέγεθος του αναπαραγωγικού πληθυσμού.

Το 2024 το πρόγραμμα του ΑΡΧΕΛΩΝ για την παρακολούθηση και προστασία της ωτοκίας στον Κυπαρισσιακό Κόλπο πραγματοποιήθηκε από ομάδα εθελοντών/ερευνητών στο διάστημα Μάιος - Σεπτέμβριος και ολοκληρώθηκε με επιτυχία. Σύμφωνα με προκαταρκτικά δεδομένα, το 2024 καταγράφηκαν περίπου 6.700 φωλιές στον πυρήνα ωτοκίας και περίπου 1.200 φωλιές βορείως της Νέδας έως το Θολό (μήκους περίπου 4,5χλμ.), που αποτελούν αριθμούς-ρεκόρ. Περίπου το 38,2% των φωλιών προστατεύτηκαν από θήρευση, ποδοπάτηση και τις επιπτώσεις της φωτορύπανσης. Σημειώνεται ότι λόγω του μεγάλου αριθμού φωλιών, έγινε προσαρμογή του πρωτοκόλλου προστασίας φωλιών, ώστε να επιτευχθεί η μεγαλύτερη δυνατή προστασία με το διαθέσιμο ανθρώπινο δυναμικό. Συγκεκριμένα, σε περιοχές της παραλίας με έντονη ανθρώπινη παρουσία προστατεύθηκαν όλες οι φωλιές, ενώ στα υπόλοιπα σημεία της παραλίας εφαρμόστηκε προστασία στο ένα τέταρτο των φωλιών.

Κατά τη διάρκεια του προγράμματος πεδίου καταγράφηκαν 13 περιστατικά εκβρασμών θαλάσσιας χελώνας (12 νεκρές και 1 τραυματισμένη). Επιπλέον, 16 εκβρασμοί (15 νεκρές και 1 τραυματισμένη) καταγράφηκαν, από την αρχή του έτους, σε ολόκληροτον Κυπαρισσιακό Κόλπο από τις αρμόδιες Λιμενικές Αρχές. Οι τραυματισμένες χελώνες μεταφέρθηκαν για περίθαλψη στο Κέντρο Διάσωσης Θαλάσσιων Χελωνών του ΑΡΧΕΛΩΝ στη Γλυφάδα Αττικής.

Μέσω του προγράμματος ενημέρωσης και ευαισθητοποίησης, 6.500 επισκέπτες και κάτοικοι της περιοχής ενημερώθηκαν για τη θαλάσσια χελώνα και τους κινδύνους που αντιμετωπίζει. Οι εν λόγω δράσεις υλοποιήθηκαν στην παραλία, σε διάφορες τουριστικές μονάδες, στον μόνιμο Περιβαλλοντικό Σταθμό του ΑΡΧΕΛΩΝ στον Αγιαννάκη, και στο εποχιακό Περίπτερο Ενημέρωσης του ΑΡΧΕΛΩΝ στην παραλία του Καλού Νερού (17 Μάη – 23 Σεπτέμβρη).

3 ΑΠΕΙΛΕΣ

Κατά την θερινή περίοδο, στην περιοχή δράσης του ΑΡΧΕΛΩΝ, σημειώθηκαν πολυάριθμες παραβάσεις των διατάξεων του Προεδρικού Διατάγματος. Συγκεκριμένα καταγράφηκε η ανέγερση 2 νέων οικιών στην περιοχή Βουνάκι, εντός Περιοχής Προστασίας της Φύσης (ΠΠΦ-2γ), όπου η δόμηση δεν επιτρέπεται. Στην παραλία ωτοκίας του Καλού Νερού (Περιοχή Προστασίας της Φύσης, ΠΠΦ-1β), όπου υπάρχουν παράνομες ξύλινες εξέδρες, όχι μόνο δεν έγινε καμία ενέργεια για την κατεδάφισή τους, αλλά μια από τις επιχειρήσεις κατασκεύασε νέα εξέδρα.

Επίσης καταγράφηκε συνεχής κίνηση οχημάτων, είτε στην παραλία ωτοκίας, είτε στη ζώνη των θινών (υποβάθμιση της προστατευόμενης βλάστησης). Αναφορικά με τους πέντε παράνομους δρόμους, οι οποίοι είχαν κατασκευαστεί από κτηματομεσιτική εταιρεία τα προηγούμενα χρόνια, τα τσιμεντένια οδοφράγματα που τοποθετήθηκαν το 2021 από το Υπουργείο Περιβάλλοντος και Ενέργειας (ΥΠΕΝ), απεδείχθησαν για ακόμη μια χρονιά ανεπαρκή, διότι δεν εμπόδισαν την πρόσβαση των οχημάτων στην παραλία και στη ζώνη αμμοθινών. Καθαρισμοί της παραλίας με χρήση βαρέων οχημάτων έγιναν ακόμα και μετά την έναρξη της περιόδου ωτοκίας, ενώ οι παραλιακές επιχειρήσεις δε διαχειρίστηκαν κατάλληλα τα έπιπλα θαλάσσης τις νυχτερινές ώρες, ώστε να υπάρχει διαθέσιμος χώρος για φωλεοποίηση. Εκτεταμένη φωτορύπανση επηρέασε σημαντικό ποσοστό των φωλιών, ενώ υπήρξαν και περιστατικά ελεύθερης κατασκήνωσης, τόσο στην παραλία όσο και πίσω από αυτήν. Επιπλέον, συνεχίστηκε η αγροτική δραστηριότητα στη ζώνη των αμολόφων, δηλαδή εντός Περιοχών Προστασίας της Φύσης, με αποτέλεσμα τη συνεχιζόμενη υποβάθμιση της προστατευόμενης βλάστησης.

Το 2024 συνεχίστηκε η διοργάνωση των ετήσιων τοπικών μουσικών εκδηλώσεων (4 Αυγούστου – Γιαννιτσοχώρι και 5 Αυγούστου – Καλό Νερό), αλλά και μουσικοχορευτικών εκδηλώσεων (beach parties, Ιούλιος και Αύγουστος – Γιαννιτσοχώρι) ακριβώς πίσω από την παραλία. Η διοργάνωση αυτών των εκδηλώσεων, εκτός του ότι δεν επιτρέπεται από το ΠΔ, συνέπεσε χρονικά με την περίοδο εκκόλαψης και προκάλεσε αποπροσανατολισμούς των νεοσσών που είναι φωτοτακτικοί οργανισμοί.

Τέλος, καταγράφηκαν στην παραλία συχνή παρουσία αλόγων, ψάρεμα τις νυχτερινές ώρες, παρουσία ξενικών ειδών χλωρίδας στη ζώνη των θινών και σε ορισμένες περιπτώσεις παραβίαση της μέγιστης επιτρεπόμενης ταχύτητας (6νμ/ώρα) από ταχύπλοα. Ελάχιστα μέτρα λήφθηκαν από τις αρμόδιες αρχές σε εφαρμογή του ΠΔ, για το μετριασμό των προαναφερόμενων απειλών που έχουν επιπτώσεις τόσο στο βιότοπο ωτοκίας, όσο και στην αναπαραγωγική δραστηριότητα των θαλάσσιων χελωνών.

Πρέπει να τονιστεί πως ορισμένες από τις υφιστάμενες απειλές, που είτε αποτρέπουν τις ενήλικες θαλάσσιες χελώνες από τη φωλεοποίηση, είτε προκαλούν αποπροσανατολισμό και ποδοπάτηση των νεοσσών, δε ρυθμίζονται από το ΠΔ. Αυτές αναμένεται να συμπεριληφθούν στο Σχέδιο Διαχείρισης (ΣΔ), το οποίο δυστυχώς έως και σήμερα δεν έχει εκδοθεί. Αυτές είναι: η λειτουργία των παραλιακών καφέ-μπαρ (καντίνες) στις περιοχές Αγιαννάκης, Ελαία, Γιαννιτσοχώρι, αλλά και σε άλλα σημεία του Κόλπου εντός της προστατευόμενης Περιοχής Προστασίας της Φύσης, που προκαλούν φωτορύπανση, ηχορύπανση, αλλά και σταδιακή εγκατάσταση παράνομων χώρων στάθμευσης στη ζώνη των αμμόλοφων. Επιπλέον, πρέπει να ρυθμιστούν η ανθρώπινη παρουσία στην παραλία τις βραδινές ώρες, η χρήση ιδιωτικών επίπλων θαλάσσης που δεν απομακρύνονται τη νύχτα και οι όροι άσκησης της επαγγελματικής αλιείας.

4 ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ

Πέραν της αδιαμφισβήτητης οικολογικής αξίας της, η παράκτια ζώνη του Κυπαρισσιακού έχει, ομολογουμένως και υψηλή αισθητική αξία που οφείλεται στη φυσικότητά της. Παρόλα αυτά, οι τοπικές αρχές, η αυτοδιοίκηση και οι παραλιακές επιχειρήσεις δεν έδειξαν τον οφειλόμενο σεβασμό στην ισχύουσα περιβαλλοντική νομοθεσία και ιδιαίτερα στο ΠΔ και στους κανονισμούς που αφορούν την παραλία ωτοκίας και τους παράκτιους οικοτόπους. Έτσι, η ελλιπής εφαρμογή της περιβαλλοντικής νομοθεσίας επαναλήφθηκε για μία ακόμη χρονιά. Στην προβληματική αυτή κατάσταση έρχεται να προστεθεί η συνεχιζόμενη έλλειψη ΣΔ, το οποίο θα πρέπει να εκδοθεί άμεσα και να λάβει υπόψη τις απειλές που δε ρυθμίζονται από το ΠΔ. Για να μπορέσει να γίνει σωστή φύλαξη, δημιουργία υποδομών υποδοχής των επισκεπτών και γενικά αποτελεσματική διαχείριση της περιοχής, χρειάζεται αφενός ικανοποιητική στελέχωση της αρμόδιας ΜΔ του Ο.ΦΥ.ΠΕ.Κ.Α., και αφετέρου στενή συνεργασία με τις τοπικές αρχές και τις επιχειρήσεις, ώστε να πάψουν οι συνεχιζόμενες οχλήσεις και η διαρκής υποβάθμιση του βιοτόπου.

Τα δεδομένα της μακροχρόνιας καταγραφής που διεξάγει ο ΑΡΧΕΛΩΝ στον Κυπαρισσιακό Κόλπο δείχνουν σημαντική ανάκαμψη του πληθυσμού των θαλασσιών χελωνών, η οποία κερδήθηκε μετά από πολλά χρόνια κοπιαστικής δουλειάς χιλιάδων εθελοντών, και η οποία εξαρτάται απολύτως από τις προηγούμενες προσπάθειες προστασίας που είναι σημαντικό να συνεχιστούν. Ομοίως είναι σημαντικό να αντιμετωπιστούν οι απειλές που περιγράφονται στην παρούσα αναφορά, διαφορετικά, παρά τις εντατικές προσπάθειες του ΑΡΧΕΛΩΝ, και άλλων περιβαλλοντικών οργανώσεων, η βιωσιμότητα του βιοτόπου ωτοκίας θα διακινδυνεύσει και μεσοπρόθεσμα μπορεί να αναστραφεί η παρατηρούμενη ανάκαμψη του αναπαραγωγικού πληθυσμού.

Ο Κυπαρισσιακός Κόλπος μαζί με το γειτονικό Κόλπο Λαγανά (Ζάκυνθος) συγκεντρώνουν περισσότερο από το 86% των φωλιών της Καρέττα στην Ευρωπαϊκή Ένωση. Η ανακοίνωση της Ελληνικής Κυβέρνησης για ίδρυση ενός μεγάλου Εθνικού Πάρκου στο Νότιο Ιόνιο Πέλαγος, το οποίο θα συμπεριλαμβάνει και τις 2 περιοχές αποτελεί ελπιδοφόρα εξέλιξη για τη μακροχρόνια επιβίωση του είδους.